

اقتصاد امر

دوشنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲ - سال هشتم - شماره ۱۹۰۶

تاریخ دریایی

پژوهشی

نقشه نگار پیشکسوت در نشست علمی خلیج فارس: **نام خلیج فارس همیشه ماندگار است**

نقشه نگار پیشکسوت و پژوهشگر ایرانی با بیان اینکه عنوانین جغرافیایی را نمی توان با سیاست تغییر داد، گفت: نام خلیج فارس تا همیشه ماندگار است.

محمدرضا سبحاب در نشست علمی خلیج فارس که به مناسبت روز ملی خلیج فارس با حضور جمعی از پژوهشگران در کیش برگزار شد، اظهار داشت: قدمت نقشه‌های موجود از خلیج فارس در اسناد تاریخی به بیش از پنج هزار پیش بازمی گردد.

وی بیان داشت: ما بیش از ۲۵ هزار نقشه تاریخی و معاصر جهان را به زبان‌های مختلف از کتابخانه‌های سراسر جهان جمع‌آوری کردیم که تقریباً در تمام آنها نام خلیج فارس به‌درستی درج شده است.

نقشه‌نگار پیشکسوت و پژوهشگر ایرانی با بیان اینکه عناوین جغرافیایی را نمی‌توان با سیاست تغییر داد، گفت: نام خلیج فارس تا همیشه ماندگار است و این توطئه‌های استعمار است که با هدف گرفتن وحدت مردم، سعی در تغییر این نام دارد که به طور یقین هیچ‌گاه موفق نخواهد بود.

نگاهی به تاریخچه و اسناد قدیمی خلیج فارس سیدعلیرضا فاطمیان‌پور نیز در این مراسم با تقدیر از محمدرضا سبحاب و پیروز مجتهدزاده پژوهشگران کشور، گفت: حوزه فرهنگی این سازمان در سه بخش تقویت هویت ملی، مذهبی و محلی برنامه ریزی و فعالیت می‌کند و این امر ماسب با هدف تقویت هویت ملی برنامه ریزی و برگزار شده است.

معاون فرهنگی و اجتماعی سازمان منطقه آزاد کیش تصریح کرد: دانش آموزان، مربزانان آینده ایران اسلامی هستند و حضور آنان در کنار بزرگان علمی کشور، اقدامی ه‌دفمند برای آشنایی نسل جدید با تلاش و پژوهش‌های انجام شده در حوزه خلیج فارس و اهمیت جهانی خلیج فارس است.

یادآور می‌شود، دهم اردیبهشت سالروز بیرون راندن اوجراج استیکار اسناد و سرکردگی پر تعالی‌ها از جزایر دریای پارس توسط سرداران ایرانی است که به عنوان روز ملی خلیج فارس نام‌گذاری شده و در همین راستا برای حقانیت این نام مقدس و حساس برای ایرانیان برنامه‌های متنوعی در استان هرمزگان و جزایر آن از کیش و قشم به اجرا درمی‌آید.

نمایش نقشه‌های تاریخی خلیج فارس در روز ملی خلیج فارس

معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استاندار بوشهر از برپایی نمایشگاه اسناد و نقشه‌های تاریخی خلیج فارس در روز ملی خلیج فارس در بوشهر خبر داد و گفت: به مناسبت روز ملی خلیج فارس نشست‌های علمی و تخصصی در استان برگزار می‌شود.

اکبر پوربات پیش‌تر در نشست برنامه‌ریزی و هماهنگی بزرگداشت روز ملی خلیج فارس در استان بوشهر با اشاره به اینکه ۱۰ اردیبهشت در تاریخ ایران روز مهمی است اظهار داشت: این روز یادآور از خودگذشتگی ملت سرفراز ایران و فرار اشغالگران متجاوز پر تغالی بعد از ۱۱۷ سال سلطه جبارانه بر سواحل جنوبی کشور است.

معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استاندار بوشهر از برگزاری روز ملی خلیج فارس با همکاری همه دستگاه‌ها و سازمان‌های مردم نهاد در استان بوشهر خبر داد و تصریح کرد: امیدواریم با همکاری و حمایت همه و با مشارکت ویژه مردم بتوانیم وظیفه خود را در این زمینه و در این موقعیت حساس به خوبی ایفا کنیم.

وی از برپایی نمایشگاه اسناد و نقشه‌های تاریخی خلیج فارس در روز ملی خلیج فارس در بوشهر خبر داد و بیان کرد: به مناسبت روز ملی خلیج فارس نشست‌های علمی و تخصصی در استان برگزار می‌شود

پورات عنوان کرد: دبیر خانه روز ملی خلیج فارس باید هر سال برای این روز مهم موضوعی مطرح و همایش و برنامه‌ها را بر این اساس طراحی و تدوین کند که این برنامه‌ریزی امسال به‌صورت ویژه طراحی شده و تمامی دستگاه‌های اجرایی مربوطه با این رویداد باید حمایت و هماهنگی لازم با این دبیرخانه داشته باشند. معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استاندار بوشهر گفت: استان بوشهر با دارا بودن بیشترین مرز دریایی با خلیج فارس ضرورت دارد برنامه‌ریزی و هماهنگی لازم برای برگزاری برنامه‌های متنوع و باشکوه روز ملی خلیج فارس داشته باشیم.وی خاطر نشان کرد: همایش پژوهشی در عرصه تاریخچه، رویداد ملی شاعرانه، برگزاری میراث خوانی ۵ قرن مقاومت، جشنواره موسیقی خلیج فارس، برگزاری رویدادهای ورزشی و شانی آب‌های آزاد از جمله برنامه‌های مدنظر در روز ملی خلیج فارس در استان بوشهر است.

سید گروه تاریخ دریایی-محمد رحیمی- به دنبال تحقیقات تحریریه روزنامه دریایی اقتصادسرامد درباره ژرف اندیشان حوزه دریا و پس از انتشار پرونده ه‌ای کنسروز دریا(نهم مرداد؛ آغاز سال جدید دریایی) و مقاله ابن ماجد کنگی که با استقبال چشم گیر مخاطبان قرار گرفت، شورای سیاستگذاری اقتصادسرامد تصمیم به ادامه مسیر سخت خدمت گذاری به تاریخ کشورمان گرفته است تا شاید با این تحرکات گوشه ای از خلاء پیش روی کشورمان در حوزه وسیع دریا و منافع ملی مان در خلیج فارس، دریای عمان و کاسپین پر شده و روحیه مطالبه گری مان در باره منافع ملی تقویت شود. به امید روزهای قشنگ برای سواحل زیبا اما بکر و دست نخورده سرزمین ایران.

آوازه خلیج فارس در طی قرون متمادی

خلیج فارس در دوره‌های مختلف تاریخی، از نظر ژئوپولیتیکی، استراتژیکی، انرژی و تاریخ و تمدن پهنه آبی مهم و منحصر به فردی در جهان بوده است. در تاریخ ایران و سرزمین های مجاور خلیج فارس نیز، این پهنه آبی همواره نقش مهم و حساسی داشته است. اولین اشاره به خلیج فارس در کتیبه های آشوریان با نام نامر تو (narmartu) یعنی رود تلخ بوده است. این آبراه در عصر باستان و بویژه دوران حاکمیت عیلامیان در مدار توجه قرار گرفت اما مهم ترین مقطع رونی و شکوفایی اقتصاد و تجارت خلیج فارس دوران هخامنشیان در دوران سلطنت داریوش کبیر و پس از آن عصر ساسانیان است. آوازه خلیج فارس در طی قرون متمادی، اروپائیان را متوجه این ناحیه کرد. بر تغال و به دنبال آن هلند و انگلیس هر یک برای خود جای پای در این آب ه‌ای نیلگون باز کردند. انگلیس مهم ترین آبراه برای حفظ هند را خلیج فارس می دانست. با کشف نفت در منطقه خلیج فارس و درک اهمیت آن در تحولات نظامی و صنعتی، نگاه تمامی قدرت های استعماری بیشتر از پیش متوجه خلیج فارس گشت.

نام تاریخی این پهنه آبی، همواره با نام‌های سرزمین ایران پیوند داشته و در زبان‌های گوناگون، ترجمه یا معادل «خلیج فارس، بحر فارس و دریای پارس» بوده‌است. بنابراین، این خلیج با هویت ملی ما پیوند خورده است و نقش برجسته ای در تکوین هویت ملی داشته است. اولین عنصر هویت، آگاهی است و دومین آن، علاقه مندی به مجموعه ای که او به آن تعلق دارد. بنابراین، آگاهی و شناخت این عنصر هویت بخش -خلیج فارس- که از طریق ایجاد تعهد و تعلق ایرانیان به خود، به عالمی برای تقویت هویت یکجانبی اجتماعی، انسجام فرهنگی، همگرایی ملی، وحدت سرزمین، استقلال سیاسی و اجماع داخلی تبدیل شده است، یک ضرورت انکارناپذیر است.

توجه به مسائل خلیج فارس، از دوره افشاریه و زندیه و به ویژه اواخر دوره قاجار بیشتر شد و در نتیجه حجم آثار و تالیفات در این زمینه افزون گردید. علاوه بر اشاره نویسندگان و دانشمندان در اعصار مختلف به خلیج فارس در آثار خود مانند استرابون جغرافی دان نامور سده یکم قبل از میلاد یونانی، بطلمیوس نقشه‌نگار، ریاضی دان و نویسنده قرن دوم میلادی، المقدسی در کتاب احسن التقاسیم فی معرفة الاقالیم، ابوریحان بیرونی فیلسوف بزرگ ایرانی در کتاب عظیم الفهیم لاوائل صناعة التنجیم، ابن بلخی در کتاب فارسنامه، یاقوت حموی در کتاب معجم البلدان، حمدالله مستوفی قزوینی در کتاب نزه القلوب، ابن بطوطه در سفرنامه خود به نام تحفه النظار فی غرایب

الامصار و غرائب الاسفار و ... و ثبت نام خلیج فارس در حدود ۳۰اطلس تاریخی، این پهنه مهم آبی جهان مورد توجه پژوهشگران معاصر ایرانی همچون سدیدالسلطنه کبابی بندر عباسی، دریادار غلامعلی بایندر و احمد اقتداری بوده و تالیفاتی متعددی از آن ها در این خصوص به جا مانده است.

محمد علی خان سدیدالسلطنه کبابی یکی از پرکارترین و تاثیر گذارترین آن هاست که حوزه اصلی مطالعات و تحقیقات خود را به شناخت اوضاع اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی خلیج فارس و مناطق همجوار آن معطوف کرده است.

میراث مکتوب محمدعلی سدیدالسلطنه در شمار نخستین آثار واقع گرایانه پژوهندگان ایرانی در زمینه تاریخ خلیج فارس به شمار می آید. در کتاب «بندرعباس و خلیج فارس» دلایل نگارش کتاب را برمی شمارد: «چنین گوید نگارنده، محمدعلی پور حاج احمدخان، چون کارگزاران دولت به درجه ای صرف نظر از بنادر و جزایر خلیج فارس کرده و ناحیه وسیعه را گویا خارج از خریطه (نقشه) ایران شمرده و دروازه جنوب ممالک خود را بدون محافظ و مراقب گذاشته و سبب آن همه تغافل (غفلت)، مبادعت(دوری) این حدود از مرکز به نظر آمد، این است که بر خود واجب یافتم، اطلاعات خود را در اصول آن دیار که خاص ایام مأموریت متعاقبه و اسفار متوالیه (سفرهای پی در پی) در آن نقاط است و آن ها را در نزد خود پریشان داشته ام، جمع و لباس تدوین پوشانیده و به نظر اولیاء امور رسانیده، شاید انتباه (آگاهی) یابند و بیدار شوند و توجه خود را بدین صوبه (استان) معطوف سازند و چون اهمیت بندرعباسی بیشتر از نقاط دیگر بود، ابتدا به نگارش حال آن دیار نمود. الله توفیق و علیه تکلان. شروع آن در سنه ۱۳۲۴ قمری و در سال سی و چهارم زندگانیم است.»

محمدعلی‌خان مینایی بندرعباسی، ملقب به سدیدالسلطنه

محمدعلی‌خان مینایی بندرعباسی، ملقب به سدیدالسلطنه و متخلص به عاری و معروف به سدیدالسلطنه کبابی، شاعر،نویسنده و مورخ ایرانی در سال‌های آخر دوره قاجار و آغاز دوره پهلوی بود، که در سال ۱۲۹۱ هجری قمری (۱۲۵۳خورشیدی) ـ هنگامی که پدرش نمایندگی ایران در بغداد را بر عهده داشت ـ در بغداد به دنیا آمد و به سبب سکونتی که در بندرعباس و میناب داشته و به مناسبت آن‌که مادرش دختر شیخ محمد مینایی بوده، به بندرعباسی مشهور گشت. او در شهر میناب استان هرمزگان دارای ملک، باغ، خانه و مزرعه بوده و خانه ای هم در بندرعباس داشته که بقایای خانه بندرعباس، املاک، باغ‌ها، مزارع و خانه‌ی مسکونی او نیز در میناب باقیست.

وی از خاندان‌های دیوانسالار ایرانی‌سی جنوب بود؛ پدر «سدیدالسلطنه»، «حاج احمدخان سرتیپ کبابی بندرعباسی» است که مدت‌زمان طولانی کارگزاری دولت ایران را در بنادر و جزایر خلیج فارس داشته است. «حاج احمدخان» در یک خانواده‌ی شیرازی که در زمان «نادرشاه افشار» به مسقط رفته‌اند به دنیا آمده و جد اعلای او (بنابه نوشته‌ی سدیدالسلطنه)، «محمدعلی‌خان افشار»، سردار «نادرشاه» و فاتح مسقط و عمان در روزگار «نادرشاه» بوده است.

سدیدالسلطنه در مدت ۷۱سال عمر خود به امور دیوانی و دولتی، مسافرت‌های تحقیقی در مسایل مختلف خلیج فارس، به‌ویژه جغرافیای تاریخی بنادر و جزایر آن

مروری بر آبراه خلیج فارس در عهد باستان؛

تمدن و خاستگاه بشر از دریای پارس تا «پارس رود»

همه اقوام بوده و تقریباً از هنگام آمدن آریاییان به فلات ایران که از هزاره دوم تا هزاره اول پیش از میلاد انجام گرفته خلیج فارس و سواحل آن محل سکناى ایرانیان بوده که به تدریج در سر تا سر فلات ایران جای گرفتند و موجب ارتباط

فراینده بر ارزش اقتصادی خلیج فارس با تمامی جهان شلشدند.ایرانیان از همان آغاز حضور خود در سرزمین مقدس خویش به ارزش های بی مانند دریای پارس پی برده و در جهت سیادت دریایی خود بر این سرزمین کوشیدند، به طوری که بزرگ‌ترین پایگاه دریایی را کورش در بحرین تاسیس کرد و بدین ترتیب نخستین نیروی دریایی قدرتمند را ایرانی ها در خلیج فارس ایجاد کردند.کورش در سال ۵۳۹ پیش از میلاد پس از فتح بابل چون ایجاد نیروی دریایی و بازرگانی را برای حکومت نوپای هخامنشی ضروری دانست، برای نخستین بار جزیره بحرین را به صورت پایگاه مهم دریایی ایران در آب‌های خلیج فارس درآورد.وی همچنین در حوالی بوشهر امروزی اقامگاه اختصاصی داشت و بعداً هخامنشیان

مشغول بود. وی در سمت های مختلفی چون فرماندهی در جنگ و فتح بندر لنگه و طرد محمد بن خلیفه، ریاست تذکره (گذرنامه) خلیج فارس، کفالت و کارگزاری بنادر، کاگزاری دولت روسیه در بندر لنگه، وکالت کنسول گری روسیه در بندرعباس و معاونت حکومت بنادر جنوب و حکومت بندر لنگه را برعهده داشته است.

از میان آثار متعدد سدیدالسلطنه که حوزهٔ متنوعی از تاریخ، جغرافیا، تجارت و صید مروارید و شعر و ادبیات را شامل می‌شود، برخی از آثار وی به طور مستقیم به تاریخ و جغرافیای خلیج فارس پرداخته‌اند.

بخشی از آثار بازمانده سدیدالسلطنه توسط نوه دختریش هوشنگ ستایش به مرکز اسناد و کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران اهداء گردیده است. براساس گزارش زنده یاد ایرج افشار «مجموعه ای که آقای مهندس ستایش از طرف خاندان سدیدالسلطنه به کتابخانه اهداء فرموده اند، جمعا از نود و پنج کتاب، رساله خطی و سه کتاب چاپی از آثار سدید و نود و دو قطعه نقشه های خارجی و ایرانی مربوط به ایران و قطعات فرمان و حکم، ابلاغ حقوق و نشان دولت های خارجی» بوده است.

برخی از آثار وی شامل «مفاتیح الادب فی تواریخ العرب– شقایق النعمان فی احوال مسقط و عمان» با عنوان فارسی «تاریخ مسقط و عمان، بحرین و قطر»، «اعلام الناس فی احوال بندرعباس» بسا عنوان فارسی «بندرعباس و خلیج فارس»، «غصان اللالی و مناراللیالی» با عنوان «سرزمین‌های شمالی پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صدسال پیش» و کتاب «التدقیق فی سیرالطریق» که با عنوان «سفرنامه سدیدالسلطنه»، «مشّوش نامه» شامل اشعار شاعران معاصر خطهٔ فارس، دو مجموعه «النوادر و الظرافف» شامل گردآوری و منتخبی از اشعار محلی مردم جنوب، «المناص فی احوال الغوص والغواص» درباره صید مروارید و روش‌های سنتی و اصطلاحات تخصصی این حوزه چاپ و منتشر شده اند.

همچنین برخی از مهم ترین مقاله ها و رساله های سدیدالسلطنه شامل احوال لنگه، اوزان چو (درباره خرید و فروش مروارید و اصطلاحات آن)، لغات لاری، اصطلاحات کشتی، تجارت خانه های بوشهر، تعلیق بر خوارج و ... می باشد. سدید در نوشته ها و پژوهش های پرشمار خود، به تنبیه ای علمی و نقادانه به شرح رویدادها و واقعت های موجود در همه ابعاد طبیعی، جغرافیایی و انسانی خلیج فارس پرداخته است. وی در این زمینه، تمامی وجوه مشترک فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی شهرها و آبادی های شمالی و جنوبی خلیج فارس را مورد مطالعه قرار داده است.

افزون بر این نگاه جامع، سدیدالسلطنه بر خلاف اینکه دولتمردی قاجاری بود، برای تاریخ نگاری این منطقه، تنها به وقایع نگاری و گزارش نویسی اکتفا نکرده است. او بر خلاف منشیان و تاریخ نویسان حقوق بگیر درباری حکومت های پیشین و سلف خود، به تشریح و توصیف دقیق و تجزیه و تحلیل علمی و نتیجه گیری از این رخدادها نیز دست زده است. این مورخ، با لحاظ تمامی اصول و روش های تاریخ نویسی مدرن و با نگرشی متفاوت و با خردورزی و ذهن جستجوگر خود برای نخستین بار به نگارش تاریخ نوین خلیج فارس همت گماشته است.

سدیدالسلطنه به زبانی ساده و علمی با به کارگیری نثری ساده و غیرمتکلف که ویژگی تاریخ‌نگاری جدید ایران در عصر مشروطه بود، به تمامی وجوه تاریخی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی شهرها و آبادی های شمالی و جنوبی خلیج فارس می پرداخت. بکارگیری اسناد و منابع معتبر و مستند ساختن کلام و گفتار خود به متون تاریخی از ویژگی های کار علمی اوست و توجه به مسایل اجتماعی و نوشتن تاریخ طبقات فرودست، کارهای او را به نوعی

«روزنامه دریایی سر آمد» تحلیل می‌کند؛ محمدعلی سدیدالسلطنه کبابی بندر عباسی مورخ بصیر و ایراندوست؛

نگاه تاریخی واقع نگر

به خلیج فارس

تاریخ نویسی اجتماعی با عطف نظر به طبقات پایین تبدیل ساخته است.

کتاب «التدقیق فی سیر الطریق» که با نام «سفرنامه سدیدالسلطنه» در این کتاب انتشار یافته است، مجموعه‌ای از تحقیق در احوال شهرها و راه‌ها و ارزاق عمومی و نرخ‌ها و خصوصیات اجتماعی مردان دوره قاجاری و وقایع تاریخی و شرح ملاقات‌های رجال دوره قاجاری و اوایل دوره پهلوی، کیفیت اداره شهرهای شیراز و اصفهان و قم و تهران و مشهد و کربلا و امثال آن، زیارتگاه‌ها، مقابر، سنگ قبرها، الواح و ثبت کتیبه‌ها و لوحه‌ها و امثال آنهاست.

از آنجا که بسیاری با ذکاوت، کنجکاو و مطلع و بصیر و کتابخواه بوده، در بسیاری از مسائل و موارد به بحث عالمانه تاریخی و ثبت نوشته‌ها و ملاقات‌شعرا و شرح احوال رجال علم و ادب که آنها را می‌دیده و کتاب‌هایی که می‌خوانده، پرداخته است. توجهی شگفت‌انگیز به ثبت و ضبط کتیبه‌ها، دیدن آثار تاریخی، بقاع و قلعه‌ها و کاروانسراها داشته و همه جا به مؤلفین قبلی یا نوشته‌های دیگری که خوانده بوده، استناد یا انتقاد کرده است.

سدیدالسلطنه قبل از چاپ کتاب «صید مروارید» خود در سال ۱۳۰۸، آن کتاب را در سال ۱۳۰۶ به نشریه‌ی «تقدم سپرد؛ این نشریه به سردبیری «احمد» و «عبدالرحمن فرامرزی» اداره می‌شد. بپردازان «فرامرزی» در مورد ژرفانگری، دقت، تیزبینی و احاطه‌ی «سدیدالسلطنه» بر موضوعی که درباره‌ی آن دست به تحقیق زده بود، چنین نوشته اند:

«اخیراً جناب آقای «میرزا علی محمد(محمدعلی) خان سدید (سدیدالسلطنه سابق)، مقیم بندر بوشهر، رساله بسیار نفیسی به‌نام «المناص فی احوال الغوص و الغواص» تألیف کرده و تحقیقاتی راجع به مروارید کرده اند که می توان گفت تاکنون چنین مجموعه ای در این موضوع تألیف نشده است؛ این رساله به قدری دارای اطلاعات دقیق و عمیق است که خود ما که سال ها در بحرین که مرکز صید مروارید است زیسته، و شب و روز با اشخاصی که مباشر این کار هستند و مباشر بوده ایم، نشنیده ایم. راستی که «سدیدالسلطنه» یکی از اشخص ذی قیمت است که متأسفانه قدر او مجهول است ...»

وی در کتاب «بندرعباس و خلیج فارس» خود از قدیمی ترین مطالب و گزارش پیشینیان در مورد خلیج فارس تا تحقیقات معاصران خویش را مورد استناد قرار داده و در این باره هم کتاب شناسی مفصلی ارائه کرده است تا کار پژوهش گران پسین خود را نیز هموار کند.

وطن پرستی اش برای ایرانی ماندن خلیج فارس و نواحی آن می‌کند. به فرهنگ و تاریخ تمدن کهنسال نیاکان و پدران و قومیت ایرانی خود افتخار می کرده و همواره طر فدار و نگاهان مدنیت و فرهنگ ایرانی در تمامی آن نواحی بوده است.

محمدعلی خان سدیدالسلطنه انسانی بلند طبع و لطیف و خوش سخن بوده است؛ گاهی شعر می گفته و سفره اش نیز بر دوستان و مهمانان گسترده بود و با وجود تعین و تمک و ثروت فراوانی که از پدر به ارث برده، خود در نهایت سادگی و در خدمت به مرز و بوم کوشا و گشاده دست و زحمت کش و مدافع ملیت ایرانی در خلیج فارس و دریای عمان بوده است و از طبقات ضعیف و ستمدیده و زحمت کش هم حمایت جدی می کرده است.

محمدعلی سدیدالسلطنه کبابی بعد از دوران بازنشستگی از کارهای دولتی در بندرعباس زندگی می کرد و در سال های پایانی عمر خود، کتابخانه خود را که شامل چند هزار جلد کتاب بود، وقف مدارس بندرعباس کرد. وی سرانجام در تاریخ ۱۴ مرداماه ۱۳۲۰ در بندرعباس درگذشت و در قبرستان قدیمی سیدکمال بندرعباس به خاک سپرده شد.

پیش نه توسط ملت هایی که با ایرانیان مراوده داشته‌اند، از جمله یونانیان و رومیان با عنوان دریای پارسی نامیده شده است، عرب‌ها نیز قرن ها آن را «خلیج فارس» یا «بحر الفارس» نامیده‌اند. خلیج فارس با همین نام طی هزاران سال گذشته شناخته شده و تمامی کشورها و اقوام مختلف از جمله اعراب از این نام استفاده کرده‌اند. به تحقیق تمامی متون قدیمی جغرافی جهان از نقشه‌های هکاتایوس و بطلمیوس، تا آثار جغرافیانان و جهانگردان مسیحی و مسلمان شعبه‌ای بزرگ از اقیانوس هند را که از جنوب ایران به موازات بحر الحمر، تا قلمب دنیای قدیم پیش رفته است خلیج فارس بسا دریای فارس خوانده اند.

ایران بودند، آمدند.» بنابراین ملاحظه می‌شود که در زمان اشکانیان عرب‌ها نزدیک‌ترین راه را برای راهایی و نجات خود سرزمین ایران دانسته و از حجاز به بحرین آمدند.

ساکان باستانی خلیج فارس نخستین کسانی بودند که روش دریانوردی را آموخته و کشتی اختراع کرده و شرق و غرب را به یکدیگر پیوند داده‌اند و کشتی‌های ایرانیان اول طول رودخانه سند را تا کرانه‌های اقیانوس هند و دریای عمان و خلیج فارس را پیمودند و سپس شبه جزیره عربستان را دور زده و تا انتهای دریای سرخ کوئی رسیدند.خلیج فارس، نام تاریخی آب‌هایی است که از زمان باستان تا به حال به کار برده شده است و بنا بر مدارک متفن، خلیج فارس از هزاران سال